

נייר עמדה בנושא

הצעת חוק יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל (תיקון – איסור גבייה), התשע"א-2011

ארגון רבני צהר מבקש להביע את תמיכתו בהצעת חוק יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל (תיקון – איסור גבייה), התשע"א-2011.

התמיכה בהצעת החוק מבוססת על העקרונות הבאים:

- 1. חובות הציבור מכספי הציבור** – קשה לתאר את גודל החובה המוטלת עלינו כציבור לכבד את זכרם של אלה שמסרו נפשם בעבור עם ישראל למען הצלת נפשות. הגמרא במסכת תענית (יה ע"ב) מספרת על שני אנשים שזכותם היחידה הייתה שהם מסרו נפשם כדי להציל את עם ישראל מסכנה, ועליהם נאמר שהם הגיעו לדרגה הגבוהה ביותר עד "שאיין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם" (בבא בתרא י ע"ב). הואיל ומדובר בחובה ציבורית, הרי שיש להקפיד שהיא תיעשה אך ורק מכספי הציבור, כפי שהמשנה במסכת שקלים (ד, א) מחייבת לגבי קרבנות ציבור ועובדי ציבור.
- 2. "שלא לבייש את מי שאין לו"** – חכמינו היו מודעים לכך, שהשתתפות של כל עם ישראל באירוע מותנית בכך שהעלות לכך תהיה אפסית. זאת כדי למנוע מצב שאדם לא יוכל לשלם ויתבייש להגיע. דוגמה לכך אנו מוצאים בתקנת חז"ל, שבאירועי הריקודים בט"ו באב וביום הכיפורים כל בנות ישראל (כולל העשירות שבהן!) רקדו בבגדים לבנים שאולים (משנה, תענית ד, ח) ולא נדרשו להוצאה כספית.
- 3. מניעת חילול הקודש** – לפי ההלכה היהודית אין לגבות כסף בעבור קיום חובה מוסרית. לדוגמה: אסור לאדם לגבות כסף בעבור מאמץ שהשקיע כדי לחלץ את חברו מסכנה או כדי להשיב את אבדתו (שולחן ערוך, חושן משפט סימן רסה; רעב). באופן דומה אין לגבות כסף בעבור השתתפות בטקס שבו המדינה מקיימת את חובתה לכבד את זכרם של אלה שמסרו את נפשם בעבורה. בנוסף, גביית תשלום יוצרת מראית עין של מופע בידור המתקיים לצרכים מסחריים. בתנ"ך מסופר (מלכים ב, ה) על אלישע הנביא שריפא את נעמן שר צבא ארם כדי להראות לו את גדולת האל של ישראל, וסירב לקחת על כך תשלום. כאשר גיחזי נערו התפתה לקחת תשלום מנעמן, הענישו אלישע בחומרה על שחילל את קדושת המעשה המוסרי.